DOMSTOLENS DOM (Første Afdeling)

12. februar 2009 *

I sag C-339/07,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 234 EF, indgivet af Bundesgerichtshof (Tyskland) ved afgørelse af 21. juni 2007, indgået til Domstolen den 20. juli 2007, i sagen:

Christopher Seagon som kurator for konkursboet efter Frick Teppichboden Supermärkte GmbH

mod

Deko Marty Belgium NV,

har

DOMSTOLEN (Første Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, P. Jann (refererende dommer), og dommerne A. Tizzano, A. Borg Barthet, E. Levits og J.-J. Kasel,

* Processprog: tysk.

generaladvokat: D. Ruiz-Jarabo Colomer
justitssekretær: fuldmægtig B. Fülöp,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 11. september 2008,

efter at der er afgivet indlæg af:

— Christopher Seagon som kurator for konkursboet efter Frick Teppichboden Supermärkte GmbH ved Rechtsanwältin B. Ackermann

— Deko Marty Belgium NV ved Rechtsanwalt H. Raeschke-Kessler

— den tjekkiske regering ved T. Boček, som befuldmægtiget

— den græske regering ved O. Patsopoulou, M. Tassopoulou og I. Bakopoulos, som befuldmægtigede

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved A.-M. Rouchaud-Joët og S. Gruenheid, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 16. oktober 2008,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 3, stk. 1, i Rådets forordning (EF) nr. 1346/2000 af 29. maj 2000 om konkurs (EFT L 160, s. 1) og artikel 1, stk. 2, litra b), i Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (EFT 2001 L 12, s. 1).

2 Anmodningen er blevet forelagt under en sag mellem Christopher Seagon som kurator for konkursboet efter Frick Teppichboden Supermärkte GmbH (herefter »Frick«) og Deko Marty Belgium NV (herefter »Deko«) angående spørgsmålet om sidstnævntes tilbagebetaling af et beløb på 50 000 EUR, som Frick havde betalt til denne.

Retsforskrifter

3 Det anføres i anden betragtning til forordning nr. 1346/2000:

»Det er en forudsætning for et velfungerende indre marked, at grænseoverskridende insolvensbehandlinger kan afvikles rationelt og effektivt. Vedtagelsen af denne forordning er nødvendig for at virkeliggøre dette mål, som henhører under det civilretlige samarbejde som omhandlet i [EF-]traktatens artikel 65.«

4 Af fjerde betragtning til forordningen fremgår at, »[d]et er en forudsætning for et velfungerende indre marked, at parterne ikke tilskyndes til at overføre aktiver eller tvister fra en medlemsstat til en anden for at forbedre deres retsstilling (»*forum shopping*«)«.

5 Det anføres i sjette betragtning til forordningen:

»I overensstemmelse med proportionalitetsprincippet bør denne forordning begrænses til bestemmelser om kompetence til indledning af insolvensbehandlinger og afgørelser, som følger direkte af insolvensbehandlingen, og som træffes i nær forbindelse hermed. Endvidere bør denne forordning indeholde bestemmelser om anerkendelse af sådanne afgørelser og om den lovgivning, der finder anvendelse, og disse bestemmelser bør ligeledes være i overensstemmelse med ovennævnte princip.«

6 Det anføres i ottende betragtning til forordning nr. 1346/2000:

»For at virkeliggøre målet at forbedre effektiviteten af insolvensbehandlinger med grænseoverskridende virkninger er det nødvendigt og hensigtsmæssigt, at bestemmelserne om retternes kompetence, om anerkendelse og om den lovgivning, der finder anvendelse på dette område, fastlægges i en fællesskabsretsakt, som er bindende og gælder umiddelbart i medlemsstaterne.«

7 Forordningens artikel 3, stk. 1, bestemmer:

»Retterne i den medlemsstat, på hvis område centret for skyldnerens hovedinteresser befinder sig, har kompetence til at indlede insolvensbehandling. For selskabers og juridiske personers vedkommende anses det vedtægtsmæssige hjemsted for at være centret for skyldnerens hovedinteresser, medmindre andet godtgøres.«

8 I forordningens artikel 16, stk. 1, bestemmes:

»Enhver afgørelse om indledning af insolvensbehandling, der træffes af en ret i en medlemsstat, som har kompetence i henhold til artikel 3, anerkendes i alle de øvrige medlemsstater, så snart den får virkning i den medlemsstat, hvor insolvensbehandlingen er indledt.

Dette gælder også, hvis skyldneren på grund af sin status ikke kan gøres til genstand for insolvensbehandling i andre medlemsstater.«

9 Samme forordnings artikel 25, stk. 1, første og andet afsnit, foreskriver:

»Retsafgørelser, som træffes af den ret, hvis afgørelse om indledning af insolvensbehandling anerkendes i overensstemmelse med artikel 16, og som vedrører gennemførelsen og afslutningen af insolvensbehandlingen, samt en af denne ret stadfæstet tvangsakkord anerkendes umiddelbart. […]

Første afsnit gælder tilsvarende for retsafgørelser, der følger direkte af insolvensbehandlingen, og som træffes i snæver forbindelse hermed, også når de er truffet af en anden ret.«

10 Artikel 1, stk. 1, i forordning nr. 44/2001 definerer forordningens anvendelsesområde. Forordningen finder anvendelse på det civil- og handelsretlige område, og den omfatter i særdeleshed ikke spørgsmål vedrørende skat, told eller administrative anliggender.

11 I artikel 1, stk. 2, litra b), i forordning nr. 44/2001 bestemmes:

»Denne forordning finder ikke anvendelse på:

[…]

b) konkurs, akkord og andre lignende ordninger.«

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

12 Den 14. marts 2002 overførte Frick, der har hjemsted i Tyskland, et beløb på 50 000 EUR til en konto åbnet i KBC Bank i Düsseldorf i Dekos navn. Deko er et selskab med hjemsted i Belgien. Amtsgericht Marburg (Tyskland), hvortil Frick havde indgivet en begæring den 15. marts 2002, indledte den 1. juni 2002 en insolvensbehandling af sidstnævntes formue. Ved stævning indgivet til Landgericht Marburg (Tyskland) anlagde Christopher Seagon som kurator for konkursboet efter Frick på grundlag af skyldnerens insolvens omstødelsessøgsmål ved denne ret med påstand om, at Deko tilpligtes at tilbagebetale beløbet.

13 Landgericht Marburg afviste sagen med den begrundelse, at den ikke havde den internationale kompetence til at afgøre sagen. Da Christopher Seagon heller ikke fik medhold i den anke, han iværksatte, har han iværksat »revisionsanke« for Bundesgerichtshof.

14 Bundesgerichtshof har på denne baggrund besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Har retterne i den medlemsstat, på hvis område insolvensbehandlingen af skyldnerens formue er blevet indledt, ifølge [forordning nr. 1346/2000] international kompetence til at behandle en sag vedrørende omstødelse i konkurs, som

anlægges mod en sagsøgt, der har sit vedtægtsmæssige hjemsted i en anden medlemsstat?

2) Såfremt spørgsmål 1 skal besvares benægtende:

Er en sag vedrørende omstødelse i konkurs omfattet af […] artikel 1, stk. 2, litra b), [i forordning nr. 44/2001]?«

Om de præjudicielle spørgsmål

15 De spørgsmål, der er forelagt af den forelæggende ret, vedrører retternes internationale kompetence på området for omstødelser begrundet i insolvens.

16 Det fremgår af forelæggelsesafgørelsen, at omstødelsessøgsmål i tysk ret er reguleret ved § 129 ff. i lov om insolvens (Insolvenzordnung) af 5. oktober 1994 (BGBl. 1994 I, s. 2866). Det er kun kurator, der kan anlægge denne sag i tilfælde af insolvens og udelukkende med henblik på beskyttelse af kreditorernes interesser. I henhold til bestemmelserne i lovens §§ 130-146 kan kurator anfægte dispositioner, der er gennemført før indledningen af insolvensbehandlingen og er til skade for kreditorerne.

17 Formålet med omstødelsessøgsmålet i hovedsagen er således at forøge aktivmassen i den virksomhed, der er genstand for en insolvensbehandling.

18 Det skal undersøges, om omstødelsessøgsmål er omfattet af anvendelsesområdet for artikel 3, stk. 1, i forordning nr. 1346/2000.

19 Herved bemærkes indledningsvis, at Domstolen i forbindelse med sin praksis vedrørende konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager (EFT 1978 L 304, s. 77) har fastslået, at et søgsmål som det, der er omhandlet i hovedsagen, er knyttet til en konkursbehandling, når det direkte udspringer af konkursen og har snæver forbindelse med en sag om konkurs, akkord og andre lignende ordninger (jf. dom af 22.2.1979, sag 133/78, Gourdain, Sml. s. 733, præmis 4). Et søgsmål, der udviser sådanne kendetegn, er derfor ikke omfattet af konventionens anvendelsesområde.

20 Det er netop disse samme kriterier, der anvendes i sjette betragtning til forordning nr. 1346/2000 med henblik på at afgrænse dennes genstand. I henhold til denne betragtning bør forordningen således begrænses til bestemmelser om kompetence til indledning af insolvensbehandlinger og afgørelser, som følger direkte af insolvensbehandlingen, og som træffes i nær forbindelse hermed.

21 I betragtning af lovgivers hensigt og forordningens effektive virkning må dennes artikel 3, stk. 1, fortolkes således, at den også giver den medlemsstat, på hvis område der er indledt en insolvensbehandling, international kompetence til at afgøre søgsmål, som følger direkte af denne behandling, og som træffes i nær forbindelse hermed.

22 En sådan samling af samtlige de søgsmål, der er direkte knyttet til en virksomheds insolvens, ved retterne i den medlemsstat, der har kompetence til at indlede insolvensbehandling, forekommer også at være i overensstemmelse med målet om at forbedre effektiviteten og hurtigheden af insolvensbehandlinger med grænseoverskridende virkninger, der er omhandlet i anden og ottende betragtning til forordning nr. 1346/2000.

23 Denne fortolkning bekræftes desuden af forordningens fjerde betragtning, hvorefter det er en forudsætning for et velfungerende indre marked, at parterne ikke tilskyndes til at overføre aktiver eller tvister fra en medlemsstat til en anden for at forbedre deres retsstilling (forum shopping).

24 Muligheden for, at forskellige retsinstanser udøver en kompetence med hensyn til omstødelsessøgsmål anlagt i forskellige medlemsstater medfører en svækkelse af forfølgelsen af et sådant mål.

25 Endelig bekræftes den fortolkning af artikel 3, stk. 1, i forordning nr. 1346/2000, der fremgår af denne doms præmis 21, af forordningens artikel 25, stk. 1. Sidstnævnte bestemmelses første afsnit indfører en forpligtelse til at anerkende retsafgørelser vedrørende gennemførelsen og afslutningen af insolvensbehandlingen, som træffes af den ret, hvis afgørelse om indledning af insolvensbehandling anerkendes i overensstemmelse med forordningens artikel 16, dvs. en ret, som har kompetence i henhold til forordningens artikel 3, stk. 1.

26 I henhold til artikel 25, stk. 1, andet afsnit, i forordning nr. 1346/2000 gælder dette stk. 1, første afsnit, også for retsafgørelser, der følger direkte af insolvensbehandlingen, og som træffes i snæver forbindelse hermed. Denne bestemmelse tillader med andre ord, at

retterne i en medlemsstat, på hvis område der er indledt en insolvensbehandling, i henhold til nævnte forordnings artikel 3, stk. 1, også kan afgøre et søgsmål af den type, der er omhandlet i hovedsagen.

27 I denne forbindelse indebærer udtrykket »også når de er truffet af en anden ret«, der udgør sidste sætningsled i forordningens artikel 25, stk. 1, andet afsnit, ikke, at fællesskabslovgiver har ønsket at udelukke en kompetence for retterne i den medlemsstat, på hvis område insolvensbehandlingen er indledt, for den pågældende type søgsmål. Dette udtryk betyder navnlig, at det påhviler medlemsstaterne at fastslå den stedligt og materielt kompetente ret, hvilken ret ikke nødvendigvis skal være den, der har indledt insolvensbehandlingen. Desuden henviser dette udtryk til den anerkendelse af afgørelser om indledning af insolvensbehandling, der foreskrives i artikel 16 i forordning nr. 1346/2000.

28 Det første spørgsmål skal på denne baggrund besvares med, at artikel 3, stk. 1, i forordning nr. 1346/2000 skal fortolkes således, at retterne i den medlemsstat, på hvis område insolvensbehandlingen er indledt, har kompetence til at træffe afgørelse i et omstødelsessøgsmål, der er baseret på insolvens og er rettet mod en sagsøgt, som har sit vedtægtsmæssige hjemsted i en anden medlemsstat.

29 Henset til besvarelsen af det første spørgsmål er det ufornødent at besvare det andet spørgsmål.

Sagens omkostninger

30 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Første Afdeling) for ret:

Artikel 3, stk. 1, i Rådets forordning (EF) nr. 1346/2000 af 29. maj 2000 om konkurs skal fortolkes således, at retterne i den medlemsstat, på hvis område insolvensbehandlingen er indledt, har kompetence til at træffe afgørelse i et omstødelsessøgsmål, der er baseret på insolvens og er rettet mod en sagsøgt, som har sit vedtægtsmæssige hjemsted i en anden medlemsstat.

Underskrifter